

ਪੰਜਾਬੀ-004

Class-X (ਦਸਵੀਂ)

ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ

ਸੈਸ਼ਨ 2024-2025

Time Allowed: 03 Hours

Maximum Marks: 80

ਸਮਾਂ: 03 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ: 80

ਆਮ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ :

- ❖ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ❖ ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਕਲਪ ਨੰਬਰ/ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
- ❖ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉੱਤਰ-ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
- ❖ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 16 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ: ਭਾਗ-I ਪੜ੍ਹਨ-ਕੋਸ਼ਲ, ਭਾਗ- II ਵਿਆਕਰਨ, ਭਾਗ-III ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ ਕੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਭਾਗ-IV ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
- ❖ **ਭਾਗ-I:** ਪੜ੍ਹਨ-ਕੋਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ❖ **ਭਾਗ- II:** ਵਿਆਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 5 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ❖ **ਭਾਗ-III:** ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ ਕੋਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 3 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ❖ **ਭਾਗ-IV:** ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨੋਟ: ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਰਤਕ ਪੈਰੇ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ/ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੇ/ਉੱਤਰ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੋ:

6x1=6

1. ਕੀਟ-ਨਾਸ਼ੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ-ਪੀਣ ਤੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ । ਕੀਟ-ਨਾਸ਼ਕ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਸੁੰਡੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ ਮਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਜਣਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ । ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ 2 ਤੋਂ 4 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਂਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਸੀ । ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਚਿੜੀ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ । ਇਹੋ ਹਾਲ ਬਿਜੜੇ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਤਿਲ, ਬਾਜਰਾ, ਚੜ੍ਹੀ, ਰੌਂਗੀ, ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਘਟਦੀ ਬਿਜਾਈ, ਜੰਗਲ ਤੇ ਸਰਕੰਡੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਿਜੜਾ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਬਿਜੜੇ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ 75% ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਜੜੇ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਘਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਗਲਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ । ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਰਖ਼ਤ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉੱਲੂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਮਗਿੱਦੜ, ਚਾਮਚੜਿੱਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਪੰਛੀ ਕਠਫੇੜਾ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇੜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਂਡੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ । ਬਦਲਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਤੇ ਕੀਟ ਨਾਸ਼ਕਾਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀੜੇ-ਮਕੈੜੇ ਵੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਲੁਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਫ਼ਸਲ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਖੇਤ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸੰਨ 1999-2000 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ।

(i) ਕੀਟ-ਨਾਸ਼ਕ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾ ਕੇ ਚਿੜੀਆਂ ਮਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ?

- (A) ਚੜ੍ਹੀ
- (B) ਰੋਟੀਆਂ
- (C) ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- (D) ਸੁੰਡੀਆਂ

(ii) ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਆਪਣੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ ਆਂਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ?

- (A) 2 ਤੋਂ 4
- (B) 3 ਤੋਂ 5
- (C) 4 ਤੋਂ 6
- (D) 5 ਤੋਂ 7

- (iii) ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਚਿੜੀ ਕੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ?
- (A) ਖੇਡ
(B) ਹਊਆ
(C) ਬੁਝਾਰਤ
(D) ਡਰ
- (iv) ਬਿਜੜੇ ਦੀ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (%) ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ?
- (A) 56
(B) 57
(C) 65
(D) 75
- (v) ਤਿਲ, ਬਾਜਰਾ, ਚੜ੍ਹੀ, ਰੱਗੀ, ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਘਟਦੀ ਬਿਜਾਈ, ਜੰਗਲ ਤੇ ਸਰਕੰਡੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜਾ ਪੰਛੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ?
- (A) ਚਿੜੀ
(B) ਬਿਜੜਾ
(C) ਕਾਂ
(D) ਜਲ-ਕੁਕੜੀ
- (vi) ਫ਼ਸਲ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਖੇਤ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ?
- (A) 1998-2000
(B) 1898-2000
(C) 1899-2000
(D) 1999-2000

2. ਪਹਿਲਗਾਮ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਵਾਦੀ, ਚੀਲਾਂ ਨਾਲ਼ ਸਿੰਗਾਰੀ,
ਦੇ ਨਦੀਆਂ ਰਲ਼ ਵਗਦੀਆਂ ਜਿੱਥੇ, ਇੱਕ ਸੋਹਣੀ ਇੱਕ ਪਿਆਰੀ ।
ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਪਰਬਤ ਉੱਚੇ, ਨਾਲ਼ ਘਾਹਾਂ ਦੇ ਕੱਜੇ,
ਇਹਨਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਮੋਹਨ-ਬੰਧਨ, ਖੜ੍ਹੇ ਯੁਗਾਂ ਤੋਂ ਬੱਝੇ ।
ਏਸੇ ਵਾਦੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਉਤੇ, ਵਾਂਗ ਸੁਗੰਧੀ ਘੁੰਮਦਾ,
ਹਰਿਆਵਲ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪਲ-ਪਲ ਜਾਵਾਂ ਘੁੰਮਦਾ ।

4X1=4

- (i) ਪਹਿਲਗਾਮ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਵਾਦੀ, ਕਿਸ ਨਾਲ਼ ਸਿੰਗਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ?
- (ii) ਉੱਥੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ ?
- (iii) ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਉੱਚੇ ਪਰਬਤ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ਼ ਕੱਜੇ ਹੋਏ ਹਨ ?
- (iv) ਕਵੀ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਵਾਂਗ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ?

3. ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ: (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2

- (i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
- (A) ਵਿਆਹ
(B) ਤਿਕੋਣ
(C) ਸਤੱਤਰ
(D) ਦੁਨਾਲੀ
- (ii) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਂਵ+ਨਾਂਵ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ?
- (A) ਕਾਲੇ-ਪਾਣੀ
(B) ਨੀਲਕਮਲ
(C) ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ
(D) ਹਥਕੜੀ
- (iii) 'ਧਰਮ-ਕਰਮ' ਸਮਾਸੀ-ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਠੀਕ ਸ਼ਬਦ-ਸਮੂਹ ਚੁਣੋ-
- (A) ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ
(B) ਧਰਮ ਅਤੇ ਕਰਮ
(C) ਧਰਮ ਲਈ ਕਰਮ
(D) ਧਰਮ ਹੀ ਕਰਮ

4. ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2

- (i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ 'ਗੁਫਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ?
- (A) ਗਾਰ
(B) ਕੰਦਰ
(C) ਪਹਾੜ ਵਿਚਲੀ ਖੋਖਲੀ ਥਾਂ
(D) ਟੋਆ
- (ii) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ:
ਫਿਰ ਉਹ ਪੈਲੀ ਦੀ ..... ਤੋਂ ਲੜ ਪਏ। ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਬੜਾ..... ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ
..... ਕੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੜ .....ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।
- (A) ਸੋਟੀ
(B) ਵੱਟ
(C) ਗੁੱਸਾ
(D) ਦੁਸ਼ਮਣੀ

- (iii) 'ਵਾਰ' ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ; 'ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ' ਹੋਰ ਅਰਥ ਹੈ/ਹਨ:
- (A) ਇੱਕ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ
 (B) ਵਾਰਨਾ
 (C) ਦਿਨ
 (D) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ

5. ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2

- (i) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਾਨ-ਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਚੁਣੋ :
- (A) ਹੁਣ, ਤੁਰੰਤ, ਅੱਜ,
 (B) ਉੱਤੇ, ਅੰਦਰ, ਬਾਹਰ
 (C) ਸੱਜੇ, ਪਰੇ, ਪਿੱਛੇ
 (D) ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ, ਠੀਕ, ਆਹੇ
- (ii) ਵਿਆਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ?
- (A) ਪੰਜ
 (B) ਛੇ
 (C) ਸੱਤ
 (D) ਅੱਠ
- (iii) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਚੁਣੋ :
- ਰਾਜਨ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਾਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ।
- (A) ਰਾਜਨ
 (B) ਹਰ ਗੱਲ
 (C) ਬਾਦਲੀਲ
 (D) ਦਿੰਦਾ ਹੈ

6. ਅਗੋਤਰ-ਪਿਛੇਤਰ:

1+1=2

ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਕਰੋ:

- (i) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਗੋਤਰ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਦੋ-ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ :
 ਅਪ, ਪਰ
- (ii) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਿਛੇਤਰ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਦੋ-ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ :
 ਹਟ, ਲਾ

7. **ਮੁਹਾਵਰੇ:** ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ

ਜਾਣ:

4X1=4

- (i) ਝੱਗ ਛੱਡਣਾ
- (ii) ਖਾਣ ਨੂੰ ਪੈਣਾ
- (iii) ਘੇਰਾ ਚਿੱਤ ਕਰਨਾ
- (iv) ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਜਾਣਾ
- (v) ਛੱਜ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਛੱਟਣਾ
- (vi) ਜੀਅ ਭਰ ਜਾਣਾ

ਭਾਗ-III. ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ-ਕੋਸ਼ਲ (Part III: Writing Skill) 8+6+4=18

8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :

1X8 = 8

(i) **ਵਿਹਲਾ ਮਨ ਸੈਤਾਨ ਦਾ ਘਰ**

(ਮਨ ਦਾ ਅਰਥ..... ਵਿਹਲਾ ਮਨ ਸੈਤਾਨ ਦਾ ਘਰ..... ਵਿਹਲੇ ਮਨ ਤੋਂ ਭਾਵ .....
ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ..... ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ..... ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ
ਦੇ ਨੁਕਤੇ ..... ਸਿੱਟਾ .....)

(ii) **ਦਿਨੇ-ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ**

(ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ..... ਮੋਬਾਈਲ ਦਾ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਾ ਹੋਣਾ ..... ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ
ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ..... ਤਕਨੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ .....
ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ..... ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ
..... ਸਮੇਂ ਤੇ ਧਨ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ..... ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ .....
ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ..... ਠੱਗੀਆਂ.....ਸੁਝਾਅ ..... ਸਾਰੰਸ਼ .....)

(iii) **ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ-ਗੀਤ**

(ਭੂਮਿਕਾ ..... ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਨ-ਜੀਵਨ ..... ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ਼ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ
ਸੰਬੰਧ ..... ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ..... ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ .....
ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ..... ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ..... ਸਾਰੰਸ਼ .....)

9. ਤੁਹਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਏ.ਟੀ.ਐੱਮ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਰਾਬ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।

(ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਏ.ਟੀ.ਐੱਮ ..... ਏ.ਟੀ.ਐੱਮ ਦਾ ਅਕਸਰ ਖਰਾਬ ਰਹਿਣਾ ..... ਏ.ਟੀ.ਐੱਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਰਹਿਣਾ ..... ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਸ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ..... ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ..... ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਲਈ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ..... ਏ.ਟੀ.ਐੱਮ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ .....)

ਜਾਂ

ਤੁਹਾਡਾ ਮਿੱਤਰ/ਸਹੇਲੀ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਆਇਆ/ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।

(ਬੇਰਡ ਵੱਲੋਂ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ..... ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖਣਾ ..... ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ ..... ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ..... ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ..... ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਈ ..... ਉੱਜਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਮਨਾ .....)

1X6 = 6

10. ਹੇਠਲੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:

1X4 = 4

ਨੋਟ: ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਸਵੀਰ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹੈ:-
ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।

IV. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

(IV. Text Books based questions)

5+5+4+14+8+4=40

11. ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਹੱਲ ਕਰੋ):5X1=5

(i) 'ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਰਡਿੰਗ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਕਾਰਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (A) ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ
- (B) ਗ਼ੈਰ-ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ
- (C) ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ
- (D) ਡਰ

(ii) 'ਬਾਬੇ ਪੁਨੂੰ' ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ?

- (A) ਲੇਖਕ ਨੇ
- (B) ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ
- (C) ਚੌਧਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਨੇ
- (D) ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਨੇ

(iii) 'ਬੋਲੀ' ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ?

- (A) ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ ਵਿਰਾਸਤ
- (B) ਸੋਨੇ ਦਾ ਗਹਿਣਾ
- (C) ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਗਹਿਣਾ
- (D) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(iv) 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ।

- (A) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ
- (B) ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ
- (C) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
- (D) ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ

(v) 'ਕੁਲਫ਼ੀ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਕੇ ਦਾ ਕੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ?

- (A) ਕੁਲਫ਼ੀ
- (B) ਲੱਕੜਾਂ
- (C) ਮੁਰਮੁਰਾ
- (D) ਪਕੌੜੇ

- (vi) ਅੰਗ-ਸੰਗ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (A) ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ
(B) ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ
(C) ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ
(D) ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਾਚਾ

12. ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਹੱਲ ਕਰੋ) :

5X1=5

- (i) 'ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ' ਰਚਨਾ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਕੌਣ ਹਨ ?
- (A) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
(B) ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ
(C) ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
(D) ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ
- (ii) 'ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ' ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੇਵਲ ਕਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?
- (A) ਮਨੁੱਖ ਦੀ
(B) ਪਤੀ ਦੀ
(C) ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ
(D) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- (iii) "ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ" ਬਾਣੀ ਵਿਚ 'ਕਿਲਵਿਖ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (A) ਪਾਪ
(B) ਭੁੱਲ
(C) ਪੁੰਨ
(D) ਭਲਾਈ
- (iv) 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਇਕਾਂਗੀ ਕਿਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ?
- (A) ਪਾਂਧੀ ਨਨਕਾਣਵੀ
(B) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ
(C) ਡਾ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
(D) ਪਾਲੀ ਭੁਪਿੰਦਰ

- (v) 'ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ 'ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ' ਕੌਣ ਹੈ ?
 (A) ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ
 (B) ਮਨਜੀਤ ਦੀ ਸੌਸ
 (C) ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਦੀ ਮਾਂ
 (D) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ ਠੀਕ ਹਨ
- (vi) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ?
 (A) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ
 (B) ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 (C) ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
 (D) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ

13. ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਇੱਕ-ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) :

4X1=4

- (i) 'ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ 'ਲਟੈਣ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
 (ii) ਬੋਲੀ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਕਿਹੜੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
 (iii) 'ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਆਗਿਆ ਹੈ ?
 (iv) ਕਾਕਾ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੋਂ ਕੀ ਖੇਹਿਆ ?
 (v) ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡ ਕਿਹੜਾ ਸੀ ?

14. ਕਹਾਣੀ, ਵਾਰਤਕ ਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 25 ਤੋਂ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) :

7X2=14

- (i) 'ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਪੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ?
 (ii) ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ? 'ਕੁਲਫ਼ੀ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ।
 (iii) ਕੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਲ ਛੁਪਾਉਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ ।

- (iv) ਕੀ ਮਨਜੀਤ ਦੀ ਸੱਸ ਨਿਹਾਲ ਕੋਰ ਦੀ ਸੋਚ ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹੀ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਰੱਕ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿਓ ।
- (v) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ?
- (vi) ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ?
- (vii) ਕਾਰਲਾਈਲ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਤੀਰਾ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਸੀ ?
- (viii) “ਬੋਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਚੁਣਦੀ ਹੈ।” ਇਸ ਵਾਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ ।

15. ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) :

2X4=8

- (i) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ 'ਤੇ ਧੁੰਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ, ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਛੁਪਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
ਜਾਂ
- (ii) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ‘ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ’ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ?
- (iii) ਪੈਦਲ ਤੁਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ?
ਜਾਂ
- (iv) ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਥੱਕੜਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੀ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

16. ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) : 1X4=4

- (i) ਅਸ਼ੋਕ ਅਤੇ ਅਕਬਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ? ‘ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ।
- (ii) ਨਿਹਾਲ ਕੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਮਨਜੀਤ ਕੋਰ ਦੇ ਘੁੰਡ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ? ‘ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ’ ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ ।